

SPIS TREŚCI

GEOGRAFIA JAKO NAUKA	9
I PLANETA ZIEMIA. ZIEMIA JAKO CZĘŚĆ WSZECHŚWIATA	
1. Pierwotne wyobrażenia o kształcie Ziemi i ich ewolucja	11
2. Wszechświat. Układ Słoneczny	12
3. Ruch obrotowy Ziemi i jego konsekwencje	15
4. Czas słoneczny, strefowy i urzędowy	17
5. Ruch obiegowy Ziemi i jego konsekwencje. Oświetlenie Ziemi w ciągu roku	18
6. Kalendarz	22
7. Współrzędne geograficzne	23
8. Siatka geograficzna i kartograficzna. Odwzorowania kartograficzne ..	24
9. Mapy i ich rodzaje	27
II ZIEMIA JAKO ŚRODOWISKO ŻYCIA. JEJ HISTORIA I OBRAZ WSPÓŁCZESNY	
1. Geosfery	29
2. Czynniki geologiczne kształtujące powierzchnię Ziemi. Procesy endo- geniczne i egzogeniczne	30
3. Geologiczna przeszłość Ziemi	30
4. Minerale i skały	34
5. Budowa wnętrza Ziemi	36
6. Wpływ procesów wewnętrznych na ukształtowanie powierzchni Ziemi	37
6.1 Ruchy łądotwórcze	38
6.2 Ruchy górotwórcze	38
6.3 Zjawiska plutoniczne i wulkaniczne	41
6.4 Trzęsienia ziemi	43
7. Wpływ procesów zewnętrznych na ukształtowanie powierzchni Ziemi	44
7.1 Wietrzenie	44
7.2 Ruchy masowe	45
7.3 Działalność wiatru	46
7.4 Działalność wód płynących	47
7.5 Zjawiska krasowe	49
7.6 Działalność lodowców	50
7.7 Działalność morza	52

8. Rozmieszczenie kontynentów i oceanów	53
9. Skład i budowa atmosfery	57
10. Elementy pogody i klimatu. Czynniki klimatyczne	58
11. Klimat. Strefy klimatyczne	62
12. Wody morskie i oceaniczne, ich właściwości i ruchy	64
13. Wody na lądach	66
14. Strefy i piętra roślinne na Ziemi	67
15. Gleby	70
III ZIEMIA – PLANETA LUDZI	
1. Ludność świata, jej liczba i rozmieszczenie	73
2. Zróżnicowanie rasowe, religijne i językowe ludności świata	76
IV CZŁOWIEK JAKO CZYNNIK WSPÓŁCZEŚNIE NAJSILNIEJ KSZTAŁTUJĄCY OBLCZE ZIEMI	
1. Wpływ środowiska przyrodniczego na działalność człowieka	79
2. Wpływ działalności człowieka na środowisko przyrodnicze	80
3. Zasoby naturalne	82
V WSPÓŁCZESNE PRZEMIANY GOSPODARCZE, SPOŁECZNE, I POLITYCZNE NA KONTYMENTACH	
1. Ameryka Północna i Środkowa	83
Kanada	89
Stany Zjednoczone Ameryki	92
Meksyk	101
Inne państwa Ameryki Środkowej	103
2. Ameryka Południowa	106
Brazylia	112
Kolumbia	116
Argentyna	119
Inne państwa Ameryki Południowej	122
3. Afryka	124
Egipt	132
Nigeria	136
Kongo	139
Republika Południowej Afryki (RPA)	143
Inne państwa Afryki	146
4. Australia i Oceania	150
Australia	150
Związek Australijski (RPA)	154

Oceania	157
5. Azja	162
Azja Wschodnia	172
Chiny	173
Japonia	182
Cztery „Tygrysy Azjatyckie” i Korea Północna	187
Azja Południowa	189
Indie	190
Inne państwa Azji Południowej	194
Azja Południowo-Wschodnia	195
Indonezja	196
Inne państwa Azji Południowo-Wschodniej	199
Azja Południowo-Zachodnia	200
Arabia Saudyjska	201
Izrael	203
Turcja	206
Inne państwa Azji Południowo-Zachodniej	209
Azja Środkowa	211
6. Europa	213
Europa Południowa	223
Hiszpania	224
Włochy	227
Inne państwa Europy Południowej	232
Europa Zachodnia	233
Francja	234
Wielka Brytania	239
Niemcy	244
Inne państwa Europy Zachodniej	249
Europa Północna	251
Szwecja	251
Inne państwa Europy Północnej	254
Europa Wschodnia	255
Czechy	257
Słowacja	259
Związek Radziecki. Rozpad światowego imperium	261
Litwa	262
Łotwa. Estonia	263
Białoruś	264
Ukraina	266
Rosja	269
Inne państwa Europy Wschodniej	276

VI WSPÓŁCZESNE KONFLIKTY, ICH ŹRÓDŁA I PRÓBY ROZWIĄZYWANIA

1. Współczesne zagrożenia środowiska	279
2. Klęski żywiołowe, ich przyczyny i skutki	284
3. Problemy żywnościowe świata	289
4. Zmiany polityczne i gospodarcze na świecie. Konflikty	290
5. Organizacje międzynarodowe i cele ich działania	295

VII GEOGRAFIA POLSKI

1. Położenie fizycznogeograficzne i geopolityczne Polski	299
1.1. Matematyczno-geograficzne uwarunkowania położenia Polski	299
1.2. Położenie geopolityczne	301
1.3. Administracyjny podział kraju	302
1.4. Struktura władzy	306
1.5. Kontakty przygraniczne	308
2. Środowisko przyrodnicze	311
2.1. Podział Polski na regiony fizycznogeograficzne	311
2.2. Cechy rzeźby obszaru Polski	312
2.2.1. Dawne i współczesne procesy kształtujące rzeźbę	313
2.2.2. Jak powstała współczesna rzeźba	314
2.3. Polska w centrum struktur geologicznych Europy	319
2.4. Surowce mineralne	320
2.5. Klimat i pogoda	323
2.5.1. Klimat Polski	323
2.5.2. Elementy klimatu	325
2.6. Wody	330
2.6.1. Powierzchniowa sieć hydrograficzna	331
2.6.2. Jak działa system rzeczny w Polsce	332
2.6.3. Jeziora, bagna i mokradła	333
2.6.4. Sztuczne powierzchniowe elementy hydrograficzne	335
2.6.5. Wody podziemne	336
2.6.6. Zasoby wodne	337
2.6.7. Zanieczyszczenie i ochrona wód	339
2.7. Morze Bałtyckie	340
2.8. Gleby	344
2.8.1. Typy genetyczne gleb i ich rozmieszczenie	344
2.8.2. Gleby a ich przydatność rolnicza	346
2.8.3. Problem erozji gleb	347
2.9. Roślinność	348

2.9.1. Zbiorowiska roślinne	348
2.9.2. Największe kompleksy leśne Polski	353
2.10. Ochrona przyrody	355
3. Ludność	359
3.1. Rozmieszczenie gęstości zaludnienia	360
3.2. Ludność Polski według płci i wieku	362
3.3. Małżeństwo i rodzina	363
3.4. Przyrost naturalny	365
3.5. Migracje	338
3.6. Zatrudnienie i bezrobocie	370
3.7. Narodowość a obywatelstwo polskie	373
3.8. Osadnictwo i urbanizacja	375
4. Gospodarka	376
4.1. Rolnictwo	376
4.1.1. Czynniki wpływające na rozwój rolnictwa w Polsce	377
4.1.2. Użytkowanie ziemi	382
4.1.3. Zróżnicowanie upraw	384
4.1.4. Wielkości plonów w Polsce w porównaniu z innymi państwami	386
4.1.5. Hodowla	386
4.1.6. Przyszłość polskiego rolnictwa	388
4.1.7. Leśnictwo	389
4.2. Przemysł	390
4.3. Usługi	395
4.3.1. Transport	395
4.3.2. Łączność	400
4.4. Handel zagraniczny	401
4.5. Turystyka krajowa i zagraniczna	402
4.6. Poziom życia	406
4.7. Zagrożenia ekologiczne związane z działalnością gospodarczą	410
5. Przegląd regionalny	414